

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

D[omi]nica i[n] Ramispalmar[um] p[ost] meridie[m] s[er]mo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

quaret hierin videns ciuitatē fleuit sup illā dī. qz si cognouisses et tu zc. Fleuit at cū sic honoraret a turba gauderet: hē splē dī ratiōe. **P**rima est rō ostēsiōis: vt ostē deret qz hōno: mūdān? z mūdāna leticia ptēni debent. **S**ūcti em leticia cito puer titur in luctū. **P**rouer. xiiij. Risus dolori miscebit z extrema gaudij luct? occupat. **I**n cui? etiā mysteriū: gaudij hodie ne p cessionis terminat in lectione dñice passio nis in missa. **R**amos etiā z flores qz hō die in pcessiōe deferim?: solent in multis ecclesijs cruci affigere: qsi cū aplo dicētes illud Gal. vj. **N**ibi aut absit glari nisi in cruce dñi nostri iesu chri. **S**ecda est rō exēplatiōis: vt daret exēplū tēperādī hu mānā leticiā. Est em mundana leticia vt vinū vaporosum qd nisi tēperet aqua cito inebriat. **I**ō dī Eccl. xj. **I**n die bonoz ne sis inemor maloz. **G**reg. **P**ātis rps (si qua est) ita est agenda leticia: vt amaritu do sequēt? iudicij nūqz recedat a memo ria. **T**ertia est rō cōpassiōis: sz ppter ciuiliū iprudētiā z obstinatōez. **I**ō dī. **S**i cognouisses z tu, subintelligit feres. **E**t qdē in hac die tu. q ad pa. zc. **G**reg. **Q**d semel iuxta hystoria egit dñs: hoc qtidie p electos suos in ecclia agit. **P**langit em re ppos q nesciūt nec plāgū: sz in mal exul tant z delectant: q si damnationē q eis im minet pūderēt: semetipos cū electoz la chryms plangerēt. **S**upplicia aut sequē cia nūc ab eoz oculis abscondita sūt: qz futura q tpalem leticiā pturbāt refugiūt. **V**enient aut dies quādo ad vltionem z supplicia inducentur: qz nō cognouerūt tē pus visitatiōis sue. **S**ic itaqz dñs flens: hūiliter sedens sup asinā: in paupere ap paratu hierosolymā intrauit. **I**n quo do/ cuit cōtēnere diuitias honores z leticias hu? mundi: si volum? ab eo approbari. **E**xēplū legim? in hystoria. **Q**z cū heh raelius imperator deuictō cosdroe rege p sap: lignū venerabile sancte crucis hieru/ salem reportauit: eum de mōte oliueti de/ scendens: per portā (qua dñs passurus in/ trauerat) in equo regio z impialib? indu/ mentis ingredi velle: repēte lapides por te descenderūt: z inuicem quasi vnus pa/ rtes se clauerūt. **S**uper quo cūctis stu/ pentibus angelus dñi signum crucis tē/

nens sup portam ciuitatis apparuit dī. **C**um rex celoz ad passionē per hanc por tā ingredi velle n cultu regio: sz hūilī asel lo ingrediens: hūilitatis z nō pompe exē plū suis cultozib? dereliquit. **H**is dicitis angelus recessit. **T**ūc impator lachryma tus seipm discalciauit: z vestimēta vsqz ad camissā exiit. z dñi crucē accipiēs vsqz ad portam batulabat hūiliter. **H**ocqz mur? se apuit: z liberū imperatori patefecit in/ gressus. **I**ō bñ **P**rouer. xxix. **S**upbum se quitu? humilitas: et humilē spīritu sus/ cipiet gloria.

Tertius articul? **A**udistis. zc. **L**auet? **Q**uete ne demeritis vestr? tāto benefi cio pueniri. **D**icit em regla iur. **D**ecet pcessum a pncipe bñficiū eē mansurū. **xv** q. ij. c. j. z. ij. **E**t de p̄bendis. si cui. li. vj. **E**t in autēti. **L**oll. vj. **C**ōstitutio. **H**oc autē verbum decet: qntū ad subditos: necessari/ tatē importat: qntū hō ad pncipem hone statē. **P**rimū p̄z de decis c. ij. li. vj. **S**cdz p̄z de elect. qz sepe. li. vj. **A**ud. **S**i iuuen/ cula paup nobilis in carcere inimicōz detenta: visitata fuerit a filio regis **P**rimo p̄ tras: nūcios: munerat: z tandē in ppria p̄ sona venit ille ad ipam liberādū: qui etiā desponsauit eam: dāns ei arras nobilissī/ mas z p̄ciosissimas expectando diem nu/ priariū. **N**ōne illa diligere multū debet fil/ liū regis z regē: z nōne multū sollicitē cū/ stodire debet bñficiū sibi datum ac etiam pmissum. **E**xpone intelligēdo per iuuen/ culam anūā chriū sanguine redemptā z p filū regis ipm chm. **I**ō bñ dī **A**ug? ad animā loquēs. **P**atige eum a q tātuz dilecta es.

Dñica i Ramispalmar p? meridiē fmo.

Ecce ascen.
Dicite filie sion: ecce rex tu/ us venit tibi mansuetus. **L**ach. ix. z **D**atr. xxj. **V**enit inqz tibi vt cū eo ascendas hierosolymā. **N**ota. solet timeri aduentus alicui? pncipis qñ venit ppter vtilitatē suā. dura oia p̄plo impossi rurus. **S**ed nō sic venit rex chis qui hō/ noz nostroz nō eget: sed venit ad nostraz

Domica in Ramispal. post

utilitate. Un̄ dī. p̄beta. Ecce rex tu⁹ ve-
nti tibi. i. ad utilitatē tuā. Horade s̄t autē
tres p̄tutes q̄ marie d̄cēt p̄ncipē: z̄ excelsi-
tissime fuerūt in ch̄zo. **P**rima est affe-
ctōis hūilitas. Un̄ saul hūilis elect⁹ est
in regē: z̄ p̄f̄ sua sup̄biā n̄ delect⁹. Pri-
mi regū. xv. Eū effes poul⁹ in oculis totis
caput in tribub⁹ israel fact⁹ es zc. Illa s̄t
p̄ba samuelis ad saulē. **S**ecōda ē misera-
tōis argitas: in pauperes vicz̄ z̄ p̄uos
subditos. Arz̄. de regine p̄ncipiū. **V**ale-
xander tuis larg⁹ esto. qz̄ ignominia p̄n-
cipis est paupertas p̄p̄li z̄ ḡ auaricia z̄ ra-
pina s̄t ignobilitat⁹ signa. **T**ercia est
defensōis strenuitas. s. ad defendēdū sub-
ditos. Un̄ de Dauid d̄r. j. Regū. xxij. qz̄
p̄uenerit ad eū oēs qui erāt in angustia
s̄tituti: z̄ opp̄si suoz̄ pctōz̄ debīt. **C**hri-
st⁹ itaqz̄ hūit p̄tutes p̄ctas excellētissī-
me. Fuit em̄ hūillim⁹: iō in p̄bis pri⁹ po-
sit⁹ d̄r mānuer⁹ z̄ sedēs sup̄ asinā. **C**hryso-
stom⁹ intelligere mānuerudine vēient⁹ p̄i-
dera sp̄m̄ aduēt⁹ ei⁹. Nō sedet i cyrru au-
reo: p̄ciosa purpura fulgēt: nec ascēdit sup̄
equū discordie amatorē z̄ lit⁹: s̄z̄ sedet sup̄
asinā trāquilat⁹ z̄ pacē amica. Nō videt
in circūitu ei⁹ lanceas splēdētēs: s̄z̄ ramos
virētes: testimonia pietat⁹ z̄ pacē. Est etiā
misērsim⁹ z̄ largissim⁹ dñs q̄ de p̄p̄io
sanguine solut⁹ p̄cū n̄re redēptōis. **I**tez
strenuissim⁹ defēsor est i inimicōz̄ neq̄cia
z̄ d̄r venit tibi. i. ad liberādū z̄ p̄tegēdū
te. Sic ḡ d̄r. ps̄. Noli oblitisci omnes re-
tributiōes ei⁹.

Saluatio.

Ecce zc.

Prim⁹ ar. An sol⁹ fili⁹ q̄ p̄ nob̄ pas-
sus ē sit redēptor n̄r: an etiā p̄r z̄ sp̄s
sc̄tus: **S**ecōd⁹ nō sol⁹ fili⁹: qz̄ opa trinitat⁹ s̄t
indiuisa. **I**te p̄r dedit p̄cū redēptōis n̄re.
sc̄z̄ filiū suū. **C**ōtra. Sol⁹ fili⁹ p̄ nob̄ sa-
tisfē. **R**āder **H**oī. in. ij. dis. lxxij. Aliq̄s
d̄r redēptor: aut ab auctoritate redēptōis
t̄m̄: aut ab auctoritate s̄l̄ z̄ executōe. **P**ri-
mō nō t̄m̄ fili⁹: s̄z̄ p̄r z̄ sp̄s sc̄tus d̄r redē-
ptor. **S**ecōdō nō sol⁹ fili⁹: q̄ vt d̄r. maḡ est
redēptor inq̄ntū d̄r: p̄cātis vsu: inq̄ntū p̄o
hō: hūilitat⁹ effectu. **H**ec bo. **P**ro s̄rō.
Spi⁹ z̄ d̄r d̄r: ais recordare d̄m̄? h̄si-
cū redēptōis. **S**en̄. de b̄n̄ficijs. **R**arrare
d̄z̄ b̄n̄ficiū q̄ accepit. **Q**d̄ aut̄ mai⁹ ē b̄n̄fi-

ciū q̄ ḡn̄is hūani redēptio: **D**e q̄ galfre-
dus in sua poetria nouella. **P**roditor hūi-
ne nase pditor: in quā vis: vbi nūc tua vis
vbi mors v̄l vincula rupit. **R**upit v̄l mira-
tua vincula mors sua: q̄ mors felix: q̄ felix
mors illa redēptio n̄ra ē. **S**z̄ q̄rit. **A**n sol⁹
l̄rē. **D**ic. m̄. vs̄. **E**t q̄ gelud q̄mirabile
q̄laudabile q̄āabile ē n̄re redēptōis my-
steriū qd̄z̄ p̄tate dei: z̄ hoīs hūilitate im-
pletū ē. **D**e q̄. **B**er. ser. xxij. sup̄ **L**a. **A**d
cumulū pietat⁹ tradidit in mortē aiāz̄ suā
z̄ de p̄p̄io latere p̄tulit p̄cū n̄re redem-
ptōis. **F**iguratate charitat⁹ z̄ benigni-
tatis declaratiua. **M**arth. xxij. in euāgel.
hōd. **D**ñs ex mōte oliueti misit quos d̄i
scipulos ad soluendā asinā sup̄ quā h̄ero
solymā yent. **U**n̄ d̄r eis **I**te in castellū
qz̄ i v̄s est zc. **S**p̄ualit̄ **D**ñs oliueti
excellētā pietat⁹ signat. **S**ecōz̄ aut̄ h̄ero.
Dñs iste vocat̄: mōs oliueti: mōs chris-
tatis: z̄ mōs luminis: **I**n q̄ notat̄ triplex
effect⁹ d̄nice passiōis. **I**n oliua: venia in-
dulgentie. **I**n ch̄ymate: vnctio gr̄e. **I**n lu-
mine: splendor gl̄ie. **D**uo discipuli missi
s̄t: timor z̄ amor. **D**eut. x. **Q**uid dñs d̄r
tu⁹ petit a te nisi vt timeas eū z̄ diligas.
Per asinam allegorice signat̄ popul⁹ iu-
daic⁹ q̄ fuerat sub iugo legis. **P**er asellū
p̄p̄ls gentilis: sedet dñs sup̄ vtrūqz̄: quia
vtrūqz̄ p̄p̄lm̄ saluari venerat. **H**oraliter
aut̄ asina siḡt̄ aiām: z̄ pullus affectū lubi-
cū: sup̄ q̄s vult dñs sedere si a pctōz̄ vincu-
lis soluant̄. **L**igat̄ aut̄ a p̄cupiscētys inor-
dinat⁹: diuitiay: deliciay: z̄ honoz̄. **C**hry-
so. **L**igata erat aiā. i. diabolici erroris vin-
culo p̄pedita vt nō h̄eret p̄tate ire q̄ velle-
t̄. **N**ā oēs an̄q̄ peccem⁹ liberū h̄em⁹ arbit-
riū seq̄ volutatē peccādi an nō. **S**z̄ si se-
mel peccantes obligauerim⁹ nos opibus
ei⁹: iā oīno n̄r̄p̄tute euadere nō possum⁹
s̄z̄ sicut nauis fracto gubernaculo illuc du-
ctur vbi tēpestas ipulerit: sic z̄ hō diuine
gr̄e auxilio p̄ditō: nō qd̄ vult agi: s̄z̄ quod
diabol⁹. **B**er̄n̄. **D**ifficilis quidē res z̄ so-
li d̄ine virtuti possibilis: susceptum semel
p̄cti iugū de ceruicib⁹ suis excutere. **Q**m̄
q̄ p̄ctm̄ facit: seruus est p̄cti. **E**t qd̄ signat̄
castellū ad qd̄ missi s̄t discipuli: **D**icit po-
test q̄ signat̄ cor peccator sup̄ palliatōibus
excusatiōib⁹ q̄s. **P**pugnacul⁹ d̄i oēi munitū
Quidā em̄ se excusant carnis infirmitate

et hi (quod nefas est) deum in culpa sua iuoluere voluit. Alij ex peccatorum multitudine: quibus dicit illud Aug. Non propterea minus ardebunt qui cum multis ardebunt. Alij ex inuicite: qui inuiciter teneret diabolo: cum tamen dicat sapiens. Ecclesiastes. xij. Demerito creatoris in diebus iuuentutis t. Turris autem huius castelli est elatio propter quam erubescit homo confiteri. In hac turri: angelus factus est diabolus. Aug. super psalmum. Supbia angelus fecit diabolus. In hac etiam turri factus est Saul demoniacus. j. Reg. xvj. In hac et Nabuch. in bestiam mutatus est: ut videretur sibi leo esse in posterioribus: et bos in anterioribus. In hac etiam turri multi peccatores sunt de montibus bestiales et huius instinctu diaboli: in hac turri hereticis. Sera huius castelli est prina ad cordis et obduratio: per quam fit ut multi verbum dei preterant in peccatis pseuerantes. De quo Esa. lxxvij. Erit eis serbum domini mada remada: mada fmada. expecta reexpecta ex. re. modicum ibi: modicum ibi: ut vadat et cadat retrosum. et.

Secundus ar. In preed. ser. dictum est quod hierosolyma ascendere debemus cum domino. Nunc dicendum quod cum asino et cum populo. Primum cum asino tripliciter.

Onera portando.

Semp laborando.

Pericula vitando.

Primo: onera portando. Asinus enim humiliter onera portat: sic verus penitens. Greg. Qui vere penitet onus penitentiae non abhorret: sed quod ei pro culpa coniungitur: totum tacita conscientia complectitur. **S**ecundo: in laborando. Asinus enim est animal laboriosum: et nos vitare debemus otiosum. Hiero. Si aliquid boni facito: ne diabolus inueniat te otiosum. **T**ertio: pericula vitando. Asinus enim periculum cognitum cauet. Nam ubi semel ceciderit vel alium ceciderit se videt: et hunc locum horrefcit et tutiore viam querit. Heu heu multi sunt asini in multis res que per occasionem non fugiunt: imo magis diligunt et se periculis offerunt. Sed autem dicitur quod dicitur. Ecclesiastes. Qui amat periculum peribit in illud. **T**ertio principaliter dicendum quod hierosolymam ascendere debemus cum populo et hoc tripliciter.

Primo viam conseruando.

Et hunc regem conseruando.

Salutem ab eo poscendo.

Primo viam conseruando. Turbe enim populo cum scivissent dominum advenire in hierosolimam exierunt ei obviam reverenter usque ad montem oliuam ueni in magna multitudine quia conuenerant ad diem festum. Et quodam sternerent vestimenta in via. Alij ramos virides de arboribus fructiferis: quod modus oliuam situs est: et huius faciebant in signum exultationis et honoris. **H**oralis. Vestimenta sternerent que terrena conseruunt. Greg. Quid enim sunt terrena omnia: nisi que de corporis indumenta. Palmas portat: que tentationes deuincit. Oliuas portat: que pietatis operibus intrat. Flores affert quibus operibus studet. Ecclesiastes. Flores mei fructus honoris et honestatis. **S**ecundo hunc regem conseruando. Nam sicut huius David. Clamabant benedictum quod venit regnum patris nostri dauid. Et Lu. xij. Benedictus qui venit rex in nomine domini. Et Jo. xij. Benedictus qui venit in nomine domini rex israel. Non tamen satis intelligebant: quia de regno temporalis intendebant: cum dominus dixerit. Jo. xvij. Regnum meum non est de hoc mundo. Sed queris forte: quare dominus ad mortem vadens sic honorari voluit et sibi regias laudes impendit: qui prius oblatum regnum fugiens declinavit: ut habet Jo. vj. Potest assignari ratio triplex. Prima est ratio spiritualis significatio: scilicet quia rex esset non temporalis regni sed eterni. Luce. j. Regni eius non erit finis: ad quod quidem regnum triumpho passionis puenit. Secunda ratio aggrauatio passionis. Ber. Quid est quod dominus voluit huius passionem qui futuram puerat passionem nisi forte ut amariot esset passio quam precesserat processio. **S**ed dissimiles rami et crux: flores et spine. **S**ed dissimiles voces: rex israel est ipse: et non habemus regem nisi cesarem. **S**ed dissimile Tolle tolle crucifige eum: Benedictus qui venit in nomine domini. Paulus ante vestimenta prebebant aliena: tamen suis exiit et fors iacit super ea. **T**ertia ratione dande exemplationis: videlicet quod homo in honore constitutus debet habere memoriam mortis ne superbiat: sed magis honoris contemnat. Unde cum populi dominum acclamarent regem: pharisaei de morte eius tractabant. Jo. xij. Sic et frequenter: cum quis letatur in diuitijs: delictijs: honoribus mors eius accelerat. Unde quod mundanis gaudet semper cogitare debet quia tendit

Feri. II. post do. in Ramispal.

ad mortē Eccl. xj. Dixi in corde meo va.
et al. de fru. bo. et vidi q̄ esset vanitas: r̄
sum reputavi errorē: et gaudio dixi: qd̄ fru
stra deciperis. Nā qui nūc in hoc mūdo
floret: cito post i terrā putrescet. Eccl. x.
Quid sup̄bis terra et cinis? Tertio salutē
ab eo poicendo. Matt. xxj. Turbe autē
q̄ p̄cedebāt et q̄ sequebant̄ clamabant: Sa
nna filio dauid. In quo signat̄ q̄ om̄es
tā p̄cedentes ch̄i aduentū q̄ seq̄ntes sa
lutē habere nō p̄nt nisi a ch̄o. Et addit
Sanna in excelsis: vt p̄ hoc apparat̄ q̄ n̄
de sp̄ali: sed d̄ celesti salutē loq̄nt̄: q̄uis
ap̄ta vocē non intelligeret. Ch̄ys. Puto
q̄ nec ipsi q̄ laudabāt seiebāt qd̄ laudabāt:
s̄ subito sp̄s ingressus i eos vitatis p̄ba
fūdebāt. Sed et nos ad eū clamem̄: osan
na: qd̄ vtiq̄ fructuosi? agere nō possum?
q̄ ipsi d̄ni passionē sepi? meditādo et deus
tuis honorādo. Exēplū in vitaspa. pre
dicatoz. F̄ tentumē? magne vite: a pue
ricia p̄sueuerat habere passionē ch̄i et ei?
vulnera i magna reuerētia et amore dicēs
q̄nquies pater n̄r in reuerētia q̄nq̄ vulne
rū singul̄ dieb̄ rogās ch̄m vt sibi daret
timorē. s. pariter et amorē. Huic autē sicut
ipse postea narravit: visibil̄ apparuit x̄ps
d̄ns de singulis vulnerib̄ suis sibi bibere
mirā dulcedinē: q̄ p̄cepta: tota mūdi dulce
do erat ei in amaritudinē p̄uerfa. Naz vt
dicit Ber. Arbor cruc̄ et ch̄i passio bal
samū fudit sp̄aliū charismatū.

Tertio articulus. Audist̄ r̄. Vide
te q̄nta fecit ch̄is mysteria vt aias
redimeret sp̄as sibi copularet. S̄z no
tate qd̄ lex dicit: Uxor: p̄pter adulteriu
om̄ib̄ bonis virti priuāda est: ac etiā do
rem suā p̄dere. L. ad l. iuliam aut aduice
rijs libertatē. et extra de donatiōib̄ integr
virū et yroz. Plerūq̄. Notate Si p̄uei
lam sic a filio regis redemptā et desponsa
tā. vt in sermo. p̄ced. dixim̄. p̄tigit p̄ce
dēte tpe nuptiaz fornicari cū vilissimo q̄
dam mancipio: nōne multū vitupanda et
merito a filio regis repudiāda: et bonis oī
bus spoliāda? Tertio sic. Expone et appli
ca Notādo illd. ij. Parak. xv. Si dereliqu
eritis eū: derelinquet vos.

Feri. ij. post d̄nicam in ramispalmaz.

Ecce ascēdi

Emus r̄. Iuxta est qui iustū
fecit Esa. l. Necessaria ē no
bis iustificatio si volum̄ ascēdere hierly
mā. Nec diffidere debem̄? qm̄ iuxta est q̄
iustificat. i. parat̄ est nos iustificare si ad
eum puro corde cōuertimur. Ad qd̄ nos
inducere debēt tria q̄ in ip̄o ch̄o oñdunt̄
esse p̄ eplam̄ hodiernā. Prīmū est prom
pta obedientia: cū dicit: D̄ns deus aper
ruit mihi aurē. s. ab instāti p̄ceptionis: re
uelando mihi passionē quaz passū? sum:
ego autē nō p̄radico. r̄. vsq̄: vt petrā du
rissimā. Scdm̄ est pura inuētia: cū d̄
Scio qm̄ nō p̄fundar: iuxta est q̄ iustifi
cat. i. me iustū oñdit. Tertiu est ampla
miscdia: cū d̄: Quis ex vobis timēs do?
minū audies vocē serui eius. i. ch̄i q̄ for
mā serui accepit Qui autē in te. r̄. Speret
in nomie d̄ni r̄. q. d. Hoc secure facere p̄
q̄ magna est eius miscdia. S̄z nota q̄ d̄.
Times deū et audiens vocē sui eius r̄.
quia solis deū timētib̄ et vocē ei? audiet
tibus dat miscdia.

Ecce r̄.

Primus arti. An p̄ ch̄i passionē fuit
remissio pctoz. Q. nō: quia est a so
lo do. Esa. xliij. Ego sum de? q̄ deleo iniq̄
tates tuas p̄pter me. Contra. Apoc. vi.
Lauit nos a pctis n̄ris in sanguine suo.
Ridet Bonauen. in. ij. dist. xix. Quāuis
nec resurrectioni nec passioni attribui pos
sit ap̄rie causalit̄as iustificatiōis siue dele
tionis culpe: habet tñ aliquā cause p̄de
rationē. Attribuit em̄ eis iustificatio n̄ra
p̄ modū meriti (interueniētis: et habet re
duci ad causam materialē: p̄ modū exēpli
puocātis et excitātis qd̄ habet reduci ad
mouētē causam et efficacitatē: p̄ modū
exēplaris regulantis: qd̄ habz reduci ad
causam formale: p̄ modū sibi q̄etatis et bz
reduci ad causam finale. At tamē cā mere
di iustificatiōne attribuit solū passio: mon
resurrectioni. Rō s̄o terminādi et q̄etādi
et relatio attribuit vt̄riq̄. Passio enim
nos excitat ad dilectionē dei: et vltimus
ostendit nobis q̄iter de beam̄? motū pro
ch̄o. Resurrectio etiā nos puocat ad in
sticiā p̄ quā adq̄ram? illā gl̄iam: et nobis
oñdit q̄is in nouitate vite ambulare vel